



ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE
Departamentul de Geografie Umană și Turism
Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
Str. Clinicilor nr. 5-7, 400006

EXPUNERE DE MOTIVE

pentru înființarea

Centrului de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Geografie,
Departamentul de Geografie Umană și Turism

Așezările reprezintă cele mai dinamice structuri componentiale ale spațiului geografic, adevărate „centre de comandă” ale organizării teritoriului. Ele reprezintă sinteza punctuală în teritoriu a modului de viață, experiență istorică, stare economică și moștenire culturală a poporului, transpuse în marea diversitate a cadrului fizico-geografic național. Ele apar, se dezvoltă și dăinuie în situri potrivite, la diverse momente temporale. De modul în care așezările își exploatează șansele poziționale, prin populația acestora și a decidenților interni, ele pot urma o traiectorie a evoluției ascendente, pot stagna ori pot urma o evoluție descendentă, până la dispariție.

Aspectele specifice ale așezărilor, cum sunt legate de analiza plan-spațială a vetrelor, suportul fizic al acestora, structura și calitatea fondului construit, a dotărilor cu rol de loc central, dimensiunea, structura și calitatea factorului demografic, angrenarea sistemică a diverselor tipuri de așezări, potențial economic, tradițiile de viață economică și spirituală, capacitatea de răspuns la stimulii interni și externi, rolul pe care acestea l-au avut, îl au și îl pot avea în cadrul diviziunii teritoriale și sociale a muncii, sunt numai câteva aspecte care scapă din studiile actuale de amenajare.

Într-o altă formulare, factorii intrinseci și o bună parte a celor extrinseci de potențial sunt tratați cel mai adesea la modul general, cu enunțuri valabile peste tot și oriunde.

Personalitatea așezărilor, adesea se „dizolvă” în acel „general framework” ce implică aceleași seturi de soluții și măsuri. Depistarea factorilor de favorabilitate și restrictivi ai dezvoltării așezărilor, vulnerabilitatea acestora la diverse categorii de riscuri, proiectarea de scenarii reale ale dezvoltării, însușite și proiectate sistematic și gradual de către actorii locali, într-o logică temporală a priorităților progresive, se constituie în nevoi stringente ale noii optici de modelare a spațiului ce reclamă studii de detaliu adecvate.



ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Departamentul de Geografie Umană și Turism
Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
Str. Clinicilor nr. 5-7, 400006

Acestea, puse la dispoziția actorilor locali (decidenți politico-administrativi și comunități locale) constituie adevărate jaloane ale demersului economic, social și ecologic, proiectate temporal și spațial în toate laturile acestora. În nici o țară cu economie avansată proiecția dezvoltării așezărilor nu este formulată în termeni vagi. Fiecare dintre cele 13 089 de sate și 320 orașe actuale ale României trebuie să-și definească rolul și cadența în angrenajul teritorial național și unional, capabile în a se transforma în centre civice de habitat, dominate de plăcerea de a munci, a trăi și a locui în ele.

Energiile teritoriale latente, cunoscute ori depistate, trebuie puse în valoare într-o manieră științifică, în măsură să transforme România, gradual și rapid, la un nou cadru organizațional și amenajistic, modern și eficient. „Croiurile teritoriale”, trasate adesea empiric, voluntarist și iresponsabil, se răsfrâng negativ, zi de zi și pas cu pas, în calitatea vieții populației, devin o piedică insurmontabilă și costisitoare în calea devenirii și însănătoșirii Pământului național și european. De aceea, nucleul oricărei decizii în materie de punere în valoare a resurselor îl constituie așezarea, de la marele oraș, la satul minuscul, risipit pe versantul unui munte.

Problematica organizării și amenajării localităților, a „marelui teritoriu” nu trebuie dominată totdeauna de latura demersului pur tehnic, care reprezintă modul concret al transformărilor spațiale. O bună și chibzuită organizare și amenajare a așezărilor, a teritoriului, o rațională exploatare a potențialului acestora, natural și antropoc, constituie oricând și oriunde **pârghia de bază a progresului și dezvoltării economice a unei țări**, a unei colectivități umane numeric valabilă.

De aceea, stăruim în demersul nostru pentru înființarea Centrului de Cercetare a Așezărilor și Urbanism, centru compus dintr-un spectru adecvat de specialiști cu înaltă calificare și experiență practică (urbaniști, arhitecți, ecologi, economiști, pedologi, agronomi etc.), **sub coordonare geografică**.

Activitatea de amenajare și organizare a teritoriului, de la niveluri micro și mezoscalare și până la nivel național are ca obiectiv final atingerea unor parametri de utilizare și echipare a teritoriului capabili să susțină condiții de viață din ce în ce mai bune pentru individ și colectivități umane numeric variabile (vecinătate, cartiere, orașe, sate), să contribuie la însănătoșirea economică și ecologică a teritoriului, să pună gradual bazele unor noi configurații teritoriale armonioase, în consonanță cu nevoile prezente și viitoare ale comunităților umane, cu prezervarea și fortificarea cadrului natural, cu crearea de spații în care activitățile și relațiile să se



ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Departamentul de Geografie Umană și Turism
Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
Str. Clinicilor nr. 5-7, 400006

desfășoare în limitele stricte ale „scării umane” în care individul și grupurile sociale să fie dominate de plăcerea de a trăi.

Peste tot în lume se pune în evidență o perpetuă lipsă de spațiu, ca urmare a creșterii demografice neconținute. Omenirea se confruntă peste tot cu dilema ce rezultă din creșterea susținută a populației și caracterul finit al teritoriului, acesta din urmă ca suport al susținerii biologice a societății. De aceea, societățile, în funcție de nivelul cunoașterii, de experiență și de capacitatea de asimilare a practicilor pozitive în materie, operează diferențiat în probleme ce țin de organizarea și amenajarea teritoriului, a așezărilor.

Societățile evolute asimilează practica organizării și amenajării teritoriului, ca o sursă perpetuă a creșterii economice, a bunăstării populației.

În cadrul politicilor și practicilor de amenajare se aplică cu strictețe cel puțin cinci principii călăuzitoare, pe care își „croiesc” și își edifică fiecare structură teritorială, și anume:

- principiul economisirii terenului, principiu ce derivă din caracterul limitat al Pământului ca planetă;
- principiul imobilității terenului ca mijloc de producție și suport pentru habitat;
- principiul stabilității structurale a terenului, care postulează edificarea unor structuri teritoriale stabile pe termen lung, ca rezultat al unei gândiri sistemice proiectate în limite temporale previzibile; este extrem de păgubitoare practica schimbării din mers a destinației unor terenuri, de înlocuire sistematică a unor infrastructuri cu altele noi, în funcție de factorii conjuncturali și subiectivi;
- principiul identificării și stabilirii funcției de bază a fiecărei unități teritoriale și a delimitării cu claritate a acestora pe planuri și hărți;
- principiul construcției și reconstrucției ecologice, ca un răspuns la atentatul iresponsabil, masiv și sistematic asupra cadrului natural, în special prin despăduriri. Conform acestui principiu, fiecare dintre planurile de amenajare a teritoriului și urbanism trebuie să conțină enunțuri exprese și cartări detaliate asupra terenurilor cu rol ecologic și peisagistic, de o manieră în care să se realizeze în timp o suturare funcțională a acestor terenuri, de la niveluri microscalare și până la nivel național.

Având în vedere faptul că în practica amenajării teritoriului și urbanism s-au comis abuzuri sistematice, ca rezultat al unei grave obtuzități în materie, ori ca rezultat al unor „elaborări” premeditate ce țin adesea de fenomenul corupției, ce au ca finalitate risipa iresponsabilă a terenului, prin extinderea nejustificată a intravilanelor, defrișarea sălbatică a



ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Departamentul de Geografie Umană și Turism
Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
Str. Clinicilor nr. 5-7, 400006

pădurilor, în special a acelor din proximitatea marilor centre urbane, edificarea de rezidențe și alte structuri incompatibile în arealele împădurite, otrăvirea și sufocarea cu deșeuri a cursurilor de apă, dereglarea geosistemelor naturale, ce se traduce prin reducerea și dispariția unor specii valoroase de plante și animale, aglomerarea traficului în marile centre urbane și pe arterele de week-end, trasarea unor infrastructuri de transport în total dezacord cu „ordinea naturală a lucrurilor”, crearea de structuri rezidențiale dezarticulate, generalizarea unor stiluri arhitecturale alohtone etc., denotă scăparea de sub control a procesului de amenajare a teritoriului și urbanismului.

Haosul teritorial s-a instalat aproape peste tot și tinde să ia proporții nebănuite și necontrolabile !!!

Având în vedere acest set „condensat” de motive, se impune instituirea unui organism științific specializat, cu rol de cercetare și elaborare a diverselor tipuri de proiecte ce fac obiectul amenajării așezărilor și urbanismului care transcend nivelul și simpla informare a unor specialiști din Consiliile Locale.

Acest organism, cu dublu rol de cercetare și proiectare, se compune din specialiști autorizați din domeniul învățământului superior și practicii de amenajare curente.

Denumirea Centrului este de „**Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism**”. Acesta va funcționa în cadrul Universității „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Geografie, Departamentul de Geografie Umană și Turism.

Rolul Centrului este acela de cercetare științifică aplicativă, inovare prin transfer și diseminare de cunoștințe și elaborare de proiecte în materie de dezvoltare a așezărilor, amenajare a teritoriului și urbanism.

Din practica și experiența în domeniu se constată elaborarea și aprobarea unor proiecte și planuri fără o fundamentare științifică riguroasă, ce constă în principal în:

- lipsa analizei substratului (condiții geologice și geomorfologice, riscuri asociate etc.);
- lipsa condițiilor hidroclimaticice;
- slaba inserție a factorului demografic;
- necunoașterea condițiilor biotice în geosisteme;
- incapacitatea de integrare a componentelor din planuri și proiecte pe principii sistemice, de racordare a acestora la diverse niveluri scalare;
- lipsa unei metodologii capabile de comparații privind potențialul socio-economic și natural al așezărilor;



ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Departamentul de Geografie Umană și Turism
Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism
Str. Clinicilor nr. 5-7, 400006

- lipsa strategiilor și scenariilor de dezvoltare pe termen mediu și lung;
- un empirism generalizat la nivelul decidenților și actorilor locali, marcat adesea de stări conjuncturale cu iz politic.

Pentru demararea activităților centrului, există deja o bază materială și informațională valoroasă, precum și un personal calificat corespunzător. La aceasta se adaugă experiența profesională remarcabilă a membrilor fondatori precum și interesul manifestat de tinerii cercetători față de acest domeniu.

Prezenta expunere de motive a fost redactat în 4 exemplare la cererea noastră și s-a semnat azi, 22 iunie 2011.

Membrii fondatori

Prof. univ. dr. Vasile SURD

Șef de lucrări dr. Viorel PUIU

Conf. dr. Vasile ZOTIC

Șef de lucrări dr. Diana-Elena ALEXANDRU